

Een liedpreek bij Gezang 448 op grond van Mattheüs 6: 24-34
William Cowper (1731-1800), leed aan zware depressies, twijfelde vaak en vreesde dat hij voor eeuwig verloren zou zijn.
Deze mens is de dichter van:

1
*Soms groet een licht van vreugde
de christen als hij zingt:
de Heer is 't die met vleugels
van liefde hem omringt.
Loopt alles ons ook tegen,
Hij zal ons 't goede doen,
Hij geeft na donkre regen
een mild en klaar seizoen.*

Gemeente van Christus,

‘Het binnenkomen in de stille Domkerk met de vroege lichtval is indrukwekkend’, aldus onze organist na zijn zondagse fietstocht van Soest naar Utrecht.
Verrast door het licht.
Het licht van de eerste dag.
Als nog geen orgeltoets is aangeraakt, geen woord gesproken of gezongen.

Maar gaandeweg,
te beginnen bij de vooroefening van de gemeente,
op de dag na de sabbat,
in het licht van de paasmorgen,
op de eerste zondag na Trinitatis:

*Aanschouw toch, antwoord mij, o HEER,
geef aan mijn oog uw daglicht weer,
dat ik in doodsslaap niet verzinke ...*

Psalm 13.

In het liedboek van Israël, niet toevallig in dit liedboek, groet een licht van vreugde de christen als hij zingt.
Nee, wij zijn het niet die begroeten, in ons is de aarde nog woest en leeg.
Het licht begroet ons.

Nog zie ik Willem Barnard staan bij een van de zuilen van deze kerk in de dienst waarin we afscheid namen van Hans Hasselaar. Hij zong zich uit in zijn eigen lied, dat al lang het lied van de gemeente was geworden:

*Ik zag een nieuwe hemel zich verheffen,
een nieuwe aarde ontstond
om het geheim des levens te beseffen ...*

Hij zong, zoals hij pleegt te zeggen:
niet ik heb geloofd en *daarom* zing ik,
maar: zingend geloven, *al zingend* geloof ik,
en terwijl ik zing groet mij soms een licht van vreugde.

De HEER omringt de zanger met vleugels van liefde.
Dat kan er maar één zijn.
Hoor, Israël, de ENE.
De Unieke, zoals deze God onder de goden is er maar één.

En dáárom is het dat je geen twee heren kunt dienen.
Wie dat wel wil, of meent te kunnen, dié gaat gebukt onder de zorgen waarover Jezus spreekt.
Zorgen over eten en drinken.
Zorgen over kleding.
Die zorgen krijgt de mens op zijn dak wanneer hij twee heren tegelijk wil dienen.
Die constant zowel naar rechts als naar links moet kijken, schreef iemand.
Twee meesters.
Eeuwige tweestrijd die elke morgen opnieuw alle energie voor de nieuwe dag op slag dreigt op te slokken.
De een haten, de ander liefhebben.
Aan de een zich hechten, op de ander – letterlijk - neerkijken.

Ge kunt niet God dienen én de mammon!
De God van Israël èn de god van geld, goed en graaien.
Ik ben de Eeuwige, uw God, die u uit het land Egypte, het angstland, het slavenland heb uitgeleid.
Geen andere goden voor Mijn aangezicht.
En vooral die mammon niet.
En dáárom – Blijf bij Mij, uw Bevrijder, bevrijd van zorgen voor de dag van morgen die altijd weer met geld en goed verbonden zijn.

Concreet?

Wees niet bezorgd voor uw ziel – over wat ge moet eten.
En niet over uw lichaam – over wat ge moet aantrekken.
Ziel en lichaam – de hele mens.
De Statenvertaling heeft het niet aangedurfd hier 'ziel' te laten staan. Een ziel hoeft toch niet eten?
Ja toch, voedsel voor de ziel, en kleding voor het lichaam.

2

*Goddank, wij overdenken
't geheim van onze Heer,
het heil dat Hij wil schenken,*

*dat nieuw is altijd weer.
Bevrijd van onze zorgen,
begroeten wij de dag
en vrezen niet de morgen,
wat hij ook brengen mag.*

Wat moeten we eten?
Wat moeten we drinken?
Wat moeten we omdoen?
Naar dat alles zoeken de heidenen.
Typisch heidens karwei dit overbezorgde leven.

Even naar buiten.
De steen van Jelling op het Domplein. Waarop we lezen in het aloude runenschrift hoe meer dan duizend jaar geleden koning Harald Blauwtand aankondigt dat de Noren en de Denen nu christen zijn geworden, dat zij de verre en vreemde God van Israël hebben leren kennen en Hem willen dienen. Hem alleen.
Geen andere goden, Wodan, Thor en Freija, geen mammon waar dan ook en hoe dan ook.

Naar binnen gaande, lopen we het doopwater rechtstreeks in de armen.
In de Utrechtse Doopgelofte uit de achtste eeuw klinkt de vraag in drievoud aan de heiden:
Verzaak je de duivel?
En alle duivelsoffers?
En alle duivelswerk?
Geloof u in God, de almachtige Vader?
Geloof u in Christus, Gods Zoon?
Geloof u in de Heilige Geest?
Tegenover de Germaanse 'drie-eenheid' Donar, Wodan en Saxnot de drie-ene Naam van Vader, Zoon en Geest.

Verrezen uit het water van de diepte, opgekomen uit de Rode Zee, leven we onze doopnaam, onbezorgd voor de dag van morgen.

Zo mens te zijn op aarde
In deze wereldtijd
En net te worden als Jezus
Die 't ons heeft voorgedaan.
In de woestijn.
Niemand kan twee heren dienen.
God en de duivel.
God en de mammon.
Jezus zoekt eerst het Koninkrijk van God.
Eerst de Naam van zijn hemelse Vader.
En al het andere – brood, voorspoed, gezag – wordt Hem toegevoegd.
De HEER, uw God, alleen aanbidden, Hem alleen dienen.
Drievoudig de andere god afgewezen met driemaal een tekst uit het boek Deuteronomium
Zoals hier in de Bergrede, in onze tekst, het boek Deuteronomium de bron is.
Niet anders dan de uitleg van het: 'Hoor, Israël, de Eeuwige onze God, de Eeuwige één'.

Drukkende bezorgdheid voor eten en drinken, kleding en warmte, dat zijn de dingen die de heidenen zoeken.

Zoals ook de heidenen met een veelheid van gebedswoorden hun goden proberen om te turnen – en wat een zorgen: als je maar één god vergeet, ben je goed de klos – bid zo niet, aldus Jezus, hou het kort, zeg:

Onze Vader in de hemel, geef ons heden ons dagelijks brood.

Elke zondag – vandaag ook weer – worden we als heiden van huis uit opnieuw bevestigd in het ambt van christen.

Bevestigd door deze God, de Ene, die met vleugels van liefde de zingende christen – christenen, bijeengeroepen in de eredienst – omringt.

Mooie vertaling van Schulte Noordholt: vleugels van liefde.

Maar de zwaarmoedige Cowper schreef: with healing in His wings. Hij dacht aan genezing, heling van de ondraaglijke zorg voor de dag van morgen.

Hij dacht aan de boom des levens, zoals Johannes op Patmos die kreeg te zien, met bladeren tot genezing der heidenen.

Genezing van heidense weemoed en zwaarmoedigheid.

3

Hij die met heerlijkheden

de leliën bekleedt,

zal ook zijn kindren kleden,

Hij kent ons lief en leed.

Geen schepsel wordt vergeten,

Hij houdt het al in stand,

die vogels geeft te eten,

Hij voedt ons uit zijn hand.

Deze strofe zingt alleen de cantorij: de gemeente toegezongen, om de vogel te horen, de bloem te zien.

Vissen en vogels zijn eerder geschapen dan wij mensen.

Voordat wij op aarde verschijnen als bezorgde mensen, gaan de vogels ons hoog te boven in zorgeloze vlucht.

Dan is het de vijfde dag.

En de vogels zien de bloemen. De lelie. Die is al van de derde dag.

Komende dinsdag de bloemen.

Komende donderdag de vogels.

Nog even onze geliefde Statenvertaling. Gaat u, mens, de vogels niet zeer veel te boven? De vogels te boven? Hoezo? De Naardense bijbel vertaalt wat er staat: verschilt ge niet heel wat van hen? Natuurlijk gaan wij de vogels niet te boven als mens op aarde.

4

*Al zal geen wijnstok dragen,
geen vijgeboom zijn vrucht,
al ligt het veld te klagen
onder een lege lucht,
God doet zijn hand toch open,
zijn lof krijgt stem in mij.
Daar ik op Hem mag hopen,
Ben ik alleen maar blij.*

Zoek eerst het Koninkrijk.
En zijn gerechtigheid.
Deze God.
En geen ander.

Dan zal dit alles – voedsel en kleding – je worden toegevoegd.
Toegevoegd?
Wel, kun je door bezorgd te zijn, één el aan je lengte toevoegen, je lichaamslengte, je levenslengte?
Nee dus.
Wel, die el word je toegevoegd, krijg je er zomaar bij, met het Koninkrijk van God.

Vandaag is er het dagelijks brood.

Als gedoopte heiden wandelen we aanstonds vanuit het westen van onze zorgen richting tafel des Heren in het oosten.
Een gedekte tafel in de woestijn, eten en drinken voor de ziel, kleding voor het lichaam, bekleed met Christus' kleed der gerechtigheid.
Hebben wij dit brood verdiend als vrucht van onze zorgen?
Welnee, het is het offer ontgroeid, geen mens weet hoe.
Ingevouwen in onze duistere aarde al stervend het licht van Pasen tegemoet.
Een brok brood en een teug wijn: het leven wordt ons als dagelijks manna geschonken.
Het hedendaagse aanbod van onbeperkt eten in een restaurant, het blijft toch beperkt tot de ene dag. Je kunt niet alvast voor morgen en overmorgen eten.
Heden – zo gij Zijn stem hoort ...
In het heden verdiept zijn, dat doet het kind.

De organist die tevreden en voldaan naar huis fietst om te ontspannen.
Hij heeft geen zorgen voor de dag van morgen.
Niet de zorg wie hij morgen dienen zal.
Maar omdat hij in de kerk is geweest en gehoord heeft opnieuw Ik ben de HERE, uw God, begint hij op maandagmorgen weer met toonladders en etudes.
De transpiratie van maandag vanuit de Inspiratie op zondag.
Met het oog op de zondag.
En wij met hem.

Dit voorjaar veertig jaar geleden hield ik mijn proefpreek in de Geertekerk.

Meer dan drieduizend preken verder – en weer de lege bladzijde aan het begin.
Veertig jaar gezworven in de woestijn, en elke morgen manna.
Als christen ben ik een eeuwige beginneling gebleven, daarmee mij herkenkend in het beeld dat Franz Rosenzweig van de christen schetst. De eeuwige beginneling.
Elke zondag weer van heiden geroepen worden tot christen.
Elke zondag weer de eerste dag.
Van de kerkdienst moet ik het dan ook helemaal hebben.

Als er niet de voorgegeven Schrift was,
Het voorbedachte lied,
Deze plek als centrum van onze cultuur.
De wieg van Willibrord.
Van Willibrord tot De Jong-Dorland.

Want:

Habakuk 3:17

Al zal de vijgenboom niet bloeien
en komt aan de wijnstokken geen gewas,
is wat de olijf ervan maakt mislukt
en heeft het veld niets te eten gemaakt,-
is het wolvee afgesneden van de kooi
en staat er geen rund meer in de stallen,
toch zal ik juichen om de Ene,-

3:18 jubelen om de God die mij bevrijdt!

De Ene, mijn Heer, is mijn vermogen,

3:19 hij maakt mijn voeten

als die van de goddelijke hinden
en laat mij zijn hoogten betreden!

Voor de koorleider, bij snarenspeel.

Ja, voor de koorleider, bij snarenspeel.
Voor de leider van de cantorij, bij orgelspeel.
En de gemeente met hen: juichen om de Ene!

In de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.
Amen.